

ภาษาเด็กสองขวบ*

กาญจนา นาคสกุล**

บทคัดย่อ

ภาษาเด็กสองขวบเป็นบันทึกคำซึ่งเด็กไทยคนหนึ่งรู้จัก เข้าใจและใช้ได้ เมื่อมีอายุครบ ๒ ขวบ คำที่รวบรวมได้จัดแบ่งตามความหมายได้ ๒๒ กลุ่ม เป็นคำนามที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว คำสรรพนาม คำบอกจำนวน คำกริยาที่เด็กใช้ คำถาม คำบุพบท และคำเลียนเสียง รวมคำที่เด็กสองขวบรู้จัก ๔๙๘ คำ โดยสามารถแยกคำหลักกับคำไวยากรณ์ได้ และใช้ได้ถูกต้อง

การเรียนรู้ภาษาของคนเรานั้น นักภาษาศาสตร์บางคนกล่าวว่าเกิดจากการเลียนแบบ (บลูมฟิลด์ Bloomfield 1958: 30) เมื่อเด็กเริ่มหัดพูด ผู้ที่เลี้ยงเด็กจะพูดคำที่ต้องการให้เด็กพูด โดยพูดซ้ำๆ กันจนเด็กเปล่งเสียงเลียนเสียงของผู้ใหญ่ได้ เช่น พูดคำว่า แม่ หม่า มา ป๊ะ ป่า เด็กจะเปล่งเสียงตามเหมือนบ้าง ไม่เหมือนบ้าง การเลียนเสียงเพื่อเรียนรู้คำและความหมายนั้นเป็นวิธีการเรียนรู้ภาษาในขั้นต้น ต่อมาเมื่อพูดเป็นคำๆ ได้แล้ว เด็กก็จะพูดเป็นประโยค เช่น แม่มา เอามา หม่าใหม่ และอื่นๆ การพูดเป็นประโยคนั้นต้องอาศัยความรู้ทางไวยากรณ์ด้วย สิ่งที่น่าสนใจก็คือ เด็กเรียนรู้ไวยากรณ์หรือหลักภาษาได้อย่างไร และสามารถที่จะเข้าใจภาษา เข้าใจโครงสร้างของภาษาได้โดยวิธีใด

* บรรยายในที่ประชุมสำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน เมื่อวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๘

** ศาสตราจารย์ ราชบัณฑิต สำนักศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน

การเลียนเสียงของเด็ก

การที่เด็กเรียนรู้คำและความหมายของคำได้นั้นก็เพราะผู้ใหญ่บอก หรือได้ยินผู้ใหญ่ออกเสียงพูดคำนั้นพร้อมกับชี้หรือแสดงสิ่งที่เป็นความหมายของคำให้เด็กดู เช่น แม่ออกเสียงคำว่า แม่ เมื่ออยู่ต่อหน้าลูก ออกเสียงว่า พ่อ แล้วชี้ที่ตัวพ่อ ออกเสียงว่า หม่า ๆ หรือพูดว่า กินนมนะ พร้อมกับยกขวดนม หรือพูดคำว่า กินนม ขณะที่ป้อนนมลูก เป็นต้น เมื่อทำอย่างนี้บ่อย ๆ เด็กก็จะเรียนรู้คำว่า แม่ พ่อ นม และคำอื่นๆ เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เด็กจะมีความสามารถออกเสียงเลียนตามคำแม่หรือพี่เลี้ยงได้เร็วและมากน้อยเพียงใดก็อยู่ที่ความสามารถในการพูดของเด็กแต่ละคน โดยทั่วไปเมื่อเด็กอายุได้ประมาณ ๑ ขวบ ก็จะแสดงอาการให้รู้ว่า เด็กเริ่มเข้าใจความหมายของเสียงพูด เริ่มรู้จักกลไกการออกเสียงพูด เริ่มออกเสียงพูดตามได้บ้าง และเริ่มจะสามารถสื่อสารด้วยเสียงพูดได้

เมื่อเด็กเริ่มออกเสียงพูด ในตอนแรกเสียงอาจจะไม่ถูกต้อง จับไม่ได้ว่าเป็นคำอะไร แต่เมื่อเด็กเริ่มออกเสียงได้ใกล้เคียงกับคำที่มีความหมาย พร้อมกับแสดงท่าทางหรืออาการว่าเข้าใจความหมายของคำที่พูดนั้น ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็กหรืออยู่กับเด็ก จะตอบสนองด้วยคำพูดหรือเสียงซึ่งทำให้เด็กรู้ได้ว่าเป็นการยอมรับการแสดงออกนั้นๆ ซึ่งจะช่วยให้เด็กแสดงความสามารถนั้นอีก การตอบสนองด้วยอาการชื่นชมของผู้ใหญ่เป็นแรงกระตุ้นให้เด็กทำซ้ำๆ เช่น เมื่อออกเสียงใกล้คำว่า หม่า ๆ หรือนม อาจจะออกเสียงว่า แม่่ม ๆ ม่า ๆ น่ม นม หรือ นานา แล้วเด็กได้นมกินต่อไปเมื่อเขาต้องการกินนม และทำเสียงเช่นนี้อีกก็จะได้นมตามที่ต้องการ เด็กก็จะจดจำทำเสียงหรือพูดเช่นนั้นอีก ถ้าผู้ใหญ่คอยออกเสียงชัดๆ ให้ได้ยิน เด็กก็จะพูดตามคำได้ชัดขึ้นและพูดได้ถูกต้องในที่สุด เมื่อเด็กเลียนคำใดคำหนึ่งได้แล้ว ต่อไปก็จะเปล่งเสียงคำที่สองที่สามและคำอื่นๆ ต่อไปได้เรื่อยๆ

จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ภาษาของเด็กคนหนึ่งอย่างใกล้ชิด ได้พบว่าเด็กเลียนเสียงพูดจากผู้ใหญ่และก็สามารถสร้างคำขึ้นเอง ประสมเสียงเองตามความพอใจของตน เด็กเลียนรูปแบบการเรียงคำ และสร้างประโยคโดยการเลียนถ้อยคำและประโยคที่ผู้ใหญ่พูด และเด็กก็สามารถสร้างประโยคใหม่ๆ ของตนเอง

โดยอาศัยแนวเทียบประโยคที่เคยพูดมาแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องเขียนทุกประโยค เด็กสามารถสร้างจินตนาการจากคำที่เคยเรียนรู้มาแล้ว และสามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ได้โดยอาศัยแนวเทียบ และการเขียนแบบประโยคที่เคยได้ยินมาก่อน

การเก็บข้อมูล

เพื่อให้ทราบว่า เด็กสามารถเรียนรู้และเข้าใจภาษาได้ตั้งแต่อายุเท่าไร ผู้เขียนได้ทดลองศึกษาดูความรู้ความสามารถของเด็กชายศรัณย์ หวังเกียรติ หลานชายของผู้เขียนเองเมื่อมีอายุได้ ๒ ขวบเต็ม โดยบันทึกถ้อยคำทุกคำที่เด็กคนนี้ เข้าใจความหมายและเปล่งเสียงได้ถูกต้อง ทั้งยังได้รวบรวมข้อความบางประโยค จากคำโต้ตอบเพื่อพิจารณาวิเคราะห์ความเข้าใจภาษาและความสามารถในการใช้ ภาษาของเด็กคนนี้ด้วย

การเก็บข้อมูลใช้วิธีจดคำทุกคำที่เด็กชายศรัณย์ออกเสียงได้ถูกต้องหรือใกล้เคียง พร้อมทั้งแสดงให้เห็นชัดว่าเข้าใจความหมายของคำนั้น โดยกำหนดให้ วันที่เขามีอายุครบ ๒ ขวบเป็นวันสิ้นสุดการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ มีคำบางคำที่เด็กชายศรัณย์ออกเสียงได้ไม่ชัดหรือไม่ถูกต้อง เช่น คำว่า *สกปรก* ออกเสียงว่า *ปกกาปก* *รถแท็กซี่* ออกเสียงว่า *สดแท็กซี่* *โคโรน่า* ออกเสียงว่า *โกน่า* *ไฟบูลย์* ออกเสียงว่า *ปายูน* เป็นต้น แต่เนื่องจากการศึกษานี้จะพิจารณาเฉพาะคำ การเรียงคำ ความเข้าใจความหมายของคำ และการใช้คำได้ถูกต้องในวลีหรือประโยค เท่านั้น จึงจะเว้นไม่กล่าวถึงการออกเสียง ส่วนถ้อยคำที่บันทึกไว้นั้นก็จะบันทึก เป็นคำที่ถูกต้องตามภาษามาตรฐาน ไม่ได้บันทึกเสียงพูดที่เพี้ยน ไม่ถูกต้อง หรือไม่ชัดของเด็ก

คำที่บันทึกไว้จัดแบ่งออกเป็นกลุ่มตามความหมายได้ ๒๒ กลุ่ม^{*} ดังนี้

๑. คำเรียกส่วนต่างๆ ของร่างกาย
๒. คำเรียกญาติพี่น้อง ผู้ใกล้ชิด และบุคคลต่างๆ

^{*}ดูรายละเอียดในภาคผนวก

๓. คำเรียกสิ่งของและของใช้ภายในบ้าน
๔. คำเรียกของกินและเครื่องใช้ในการกิน
๕. คำเรียกของเล่น
๖. คำเรียกรถ
๗. คำเรียกเครื่องแต่งกาย
๘. ชื่อต้นไม้ ดอกไม้
๙. ชื่อสัตว์
๑๐. ชื่อสถานที่และศัพท์ทางภูมิศาสตร์
๑๑. ชื่อกีฬาและการเล่นต่างๆ
๑๒. ลี
๑๓. ตัวเลข
๑๔. คำนามอื่นๆ
๑๕. คำสรรพนาม
๑๖. คำลักษณนาม
๑๗. คำกริยา และคำกริยาคุณศัพท์
๑๘. คำกริยาช่วย
๑๙. คำขยายกริยาและคำตามหลังกริยา
๒๐. คำบุพบท
๒๑. คำถาม
๒๒. คำเลียนเสียง คำอุทาน และคำคิดเอง

พัฒนาการเรียนรู้ถ้อยคำ

เด็กชายศรัณย์ หวังเกียรติ เป็นบุตรคนแรกของบิดามารดาซึ่งเป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญา จึงได้ตกลงใจที่จะให้บุตรได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์ตามคำแนะนำของนักจิตวิทยาผู้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูบุตร ในระหว่างที่บุตรอยู่ในครรภ์ บิดามารดาของเด็กจะพยายามพูดคุยกับบุตรด้วยความเชื่อ

ตามนักจิตวิทยาว่าจะสามารถสื่อสารถึงตัวเด็กได้ เรื่องนี้จะจริงหรือไม่เพียงใด จะมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กจริงหรือไม่ ไม่อาจทราบได้ จึงเพียงแต่บันทึกไว้เป็นข้อมูลเท่านั้น แม้เมื่อเด็กชายศรัณย์เกิดมาแล้ว และยังคงอยู่ในวัยทารกยังไม่สามารถพูดจาได้ ทั้งบิดามารดาของเด็กชายศรัณย์ก็จะพูดกับเขาราวกับว่าเขารับรู้เรื่องราวต่างๆ แล้วอย่างดีโดยออกเสียงพูดตามภาษาปรกติที่ตนใช้ ไม่ได้ออกเสียงอย่างเสียงเด็ก

การเรียนรู้ภาษาของเด็กชายศรัณย์ในช่วง ๒ ปีนั้น มีดังนี้

๑. อายุได้ ๓ เดือน แสดงความสนใจที่จะฟังเสียงเพลงจากของเล่นที่แขวนไว้ให้ดู หรือที่ติดไว้ข้างเตียง ทำเสียงอ้อแอ้ได้ เวลามีคนพูดคุยด้วย

๒. อายุ ๔ เดือน เล่น จ๊ะเอ๋ จับปู้ด้า ชักส้าว และการเล่นอื่นๆ ซึ่งเป็นเกมของเด็กไทยทั่วไปได้

๓. อายุ ๑๐ เดือน ออกเสียงเลียนคำเรียกแม่ว่า มามะ มะมะ เรียกพ่อว่า ป่าป๊ะ ได้ ชอบเล่น หว้างๆ คือออกเสียงแล้วเอามือตบปากเบาๆ

๔. อายุ ๑๒ เดือน ออกเสียงคำบางคำได้ เช่น กว หมายถึงนาฬิกา มูง หมายถึงสิ่งกลมๆ ที่หมุนได้ ก๊กแก หมายถึงตุ๊กแก โกะง หมายถึงกดปุ่มสวิทช์ไฟฟ้า

๕. อายุ ๑๕ เดือน พูดได้เป็นคำมากขึ้น รู้จักศัพท์และเข้าใจความหมายของคำที่เกี่ยวกับตัวเอง เช่น ตา ปาก หัว มือ ฯลฯ คำเรียกชื่ออาหาร เช่น นม น้ำ ส้ม ไข่ คำเรียกของใช้ส่วนตัว เช่น ป่าปู้ (ผ้าห่ม) หมอน ที่นอน เสื้อ รองเท้า ฯลฯ รู้จักคำกริยาบางคำ เช่น หม่ำ เป่า เปิด ปิด ไป หมุน ฯลฯ

๖. อายุ ๑๖ เดือน บอกอาการต่างๆ ได้ เช่น ณี กิน เอา ไม่เอา ขึ้น ลง ตก บุ่ง ได้ ออก ร้อน เย็น รู้จักส่วนต่างๆ ของร่างกายมากขึ้น รู้จักสีต่างๆ เช่น ขาว เขียว ดำ แดง สีแรกที่เรียกคือ เก่ว = เขียว

๗. อายุ ๑๗ เดือน รู้จักนับ ๑ ๒ ๓ ๔ รู้จักรดต่างๆ รู้จัก ซ้าย ขวา เรียนรู้ชื่อสถานที่ต่างๆ ชื่อคน รู้จักชื่อดอกไม้ ๔-๕ ชนิด ร้องเพลงสั้นๆ ได้ เรียกชื่อรถจากเครื่องหมายสัญลักษณ์ของรถบางยี่ห้อได้ถูกต้อง เช่น บีเอ็มดับเบิลว เบนซ์ มิตซูบิชิ โตโยตา วอลโว่

๘. อายุ ๑๘ เดือน นับ ๑-๑๐ ได้ รู้จักชื่อดอกไม้ต่างๆ มากขึ้น รู้จักจำแนกดอกไม้ว่า ตุ้ม แย้ม บาน คุณลักษณะของรถได้มากขึ้น บอกสีได้มากขึ้น มีสีม่วง สีน้ำเงิน สีชมพู สีเหลือง สีเทา สีน้ำเงิน เพิ่มขึ้น

๙. อายุ ๑๙ เดือน รู้จักใช้คำสั่งให้ผู้อื่นทำตาม เช่น หมา ... ไป แม่นั่งนี้เร็ว รู้จักใช้คำถามว่า อะไร ไหน ใคร ทำไม

๑๐. อายุ ๒๐ เดือน ตอบคำถามถึงสิ่งที่ผ่านไปแล้วได้ เข้าใจคำสั่งดี บอกความต้องการได้มากขึ้น รู้จักใช้คำบุพบท คำลงท้าย เช่น ยายทำให้แอม น้ำเรือชื่อให้แอม คุณแม่ทำอะไรคะ รถสีแดงไปไหนน้ำ! (แอมเป็นชื่อเล่นของเด็กชายศรัณย์ เขาจะเรียกตัวเองว่า แอม หรือ แอมแอม)

๑๑. อายุ ๒๑ เดือน ชอบใช้คำอุทาน เช่น อู้อู ไอ้ะ ว้าย และใช้คำลงท้าย เช่น รถแอมแอมอยู่ในน้ำ แอมแอมมีรถพยาบาลด้วยน้ำ สนใจชื่อคน บอกชื่อนามสกุลตนเองได้ บอกชื่อนามสกุลของญาติได้ ชอบถามชื่อคนที่ไม่รู้จัก ดูรูปดอกไม้ ผลไม้ จำและบอกชื่อได้

๑๒. อายุ ๒๒ เดือน ร้องเพลงชาติไทยได้จบ รู้จักเทียบสิ่งที่พบใหม่กับสิ่งเก่า จำประสบการณ์เก่าได้ เช่น เมื่อได้ยินเสียงรถขายไอศกรีม สามารถบอกพี่เลี้ยงว่า ชื่อไอติมหนอยเอาช้อนด้วย ชอบถามว่า นี่อะไร ถามว่า รถอะไรสีเขียว เมื่อได้คำตอบว่า รถเรโนลด์ ก็จะถามต่อว่า เหมือนรถคุณตาใหม่ เป็นต้น

๑๓. อายุ ๒๔ เดือน รู้คำศัพท์มากขึ้น ได้ตอบได้เรื่อง สมมุติเหตุการณ์ ได้บ้าง เข้าใจคำสั่งและคำอธิบายเรื่องต่างๆ ดีพอควร สร้างคำเองโดยออกเสียงแปลกๆ เช่น สีเหลืองช่วงฉ่ง สีเขียวซึ่งฉ่ง สีขาจิวจิว สีดำกุกกิก และสามารถแปลคำผวนได้ เช่น ฮาด้อน ก็แปลได้ว่า ฮอนด้า เดินอยู่ ก็แปลได้ว่า คู่เย็น เป็นต้น

ในช่วงระยะเวลา ๒ ปีนั้น เด็กชายศรัณย์เรียนรู้และจดจำคำศัพท์ได้ ๕๒๒ คำ คำศัพท์นั้นเป็นศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคลแวดล้อม การกินอยู่หลับนอน การเล่น และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ชื่อวัตถุสิ่งของและคำกริยาอาการต่างๆ น่าสังเกตว่าคำเหล่านั้นล้วนหมายถึงสิ่งที่มีตัวตน มองเห็นได้ จับต้องได้ รู้สึกได้ เด็กยังไม่อาจเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรม หรือสิ่งที่มองไม่เห็นได้ แต่สามารถมี

จินตนาการถึงสิ่งที่เคยเห็นเคยพบได้ แม้ว่าสิ่งนั้นจะไม่อยู่ต่อหน้าก็สามารถเข้าใจ และนึกภาพออกได้ เด็กอาจจะใช้คำบางคำที่เป็นคำแสดงความรู้สึก เช่น รัก ชอบ หิว แต่จะเข้าใจความหมายที่แท้จริงหรือไม่ยังไม่อาจบอกได้ ด้วยปรากฏว่า เด็กไม่เข้าใจ ความหมายคำประสมบางคำที่เกิดขึ้นใหม่ คงเข้าใจความหมายเดิมอยู่ เช่น เมื่อถูกห้ามไม่ให้เล่นดอกผกากรอง ด้วยเหตุผลว่า “มันเหม็นเขียว” เด็กจะถามว่า *เอาเขียวออกได้ไหม เป็นต้น*

พัฒนาการเรียนรู้การลำดับคำ

การเรียนรู้ภาษาของเด็กนั้นเริ่มต้นในระดับคำทีละคำ และขยายขึ้นเป็น ๒ คำ ๓ คำซึ่งมีลักษณะเป็นคำประสมหรือประโยคได้ การสังเกตพัฒนาการของเด็ก ในการสร้างประโยคนั้น ผู้เขียนไม่ได้กระทำอย่างเป็นขั้นตอน เนื่องจากสังเกตได้ยากกว่า แต่สิ่งที่พอจะสังเกตได้แน่ชัด คือความสามารถในการนำคำมาเข้าประโยคที่มีความหมายถูกต้อง และเรียงลำดับได้ถูกต้องตามหลักภาษา ในขั้นแรกเด็กจะพูดเป็นประโยคสั้นๆ เช่น กินนม เอายาปู ชื่นบน (ชื่นข้างบนไปนอน) เอรถ เบ็ดประตุ เบ็ดไฟ หรือถามคำถามสั้นๆ เช่น ไปไหน ไครมา ในระยะแรกเด็กอาจใช้ คำถามเพื่อบอกความต้องการ เช่น เมื่อหิวนมจะบอกว่า *เอานมใหม่* หรือ *กินนมใหม่* เพราะเขาจะได้ยินประโยคนี้บ่อยๆ เมื่อพี่เลี้ยงจะชงนมให้กิน เชื่อว่าเด็กจะจำ ข้อความเป็นประโยคทั้งประโยค และเมื่อนำไปใช้ถูกสถานการณ์ทำให้สามารถ สื่อสารกับผู้อื่นได้ เด็กจะจำประสบการณ์นั้นไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ต่อไป สมรรถนะทางภาษาของเด็กวัย ๒ ขวบเท่าที่สังเกตได้มีดังนี้

๑. ใช้ประโยคที่เรียงลำดับ ประธาน-กริยา กริยา-กรรม หรือ ประธาน-กริยา-กรรม ได้ เช่น

แอมแอมเล่นรถ แอมแอมหล่อ แพนแพนสวย แพนแพนไม่หล่อ
(แพนแพนเป็นชื่อเล่นของน้องสาวของเด็กชายศรัณย์) *พีแอมกินผัก พีแอมเอามะเขือเทศ*

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

๒. วางคำขยายนามได้ถูกที่ เช่น เสื้อสีแดง รถสีขาว หมาทัวเล็ก
ปาปู้หอมไม่เหม็น (ปาปู้ เป็นคำเรียกผ้าห่มที่เด็กชายครุฑย์เรียกเอง)

๓. ใช้ลักษณะนามถูกตำแหน่ง แต่เลือกคำใช้สับสนบ้าง เช่น เอานาฬิกา
อันใหม่ อันนี้เบี้ยว หมาทัวเล็กนิดเดียว มีหมาสองคน

๔. ใช้คำลงท้ายถูกที่ เช่น

คุณยายवादพระจันทร์เสี้ยวซี พระจันทร์กลมด้วย

พี่น้องทำอะไรเนีย

พี่แอมติกอล์ฟลงหลุมไปเลย! ไชโย!

รถโฟล์กเต่าแอมแอมไปไหนน้ำ

สามารถใช้คำลงท้ายเพื่อชักชวน อ้อนวอน เช่น ง้อคุณตาให้อยู่ด้วยว่า
คุณตาอยู่บ้านแอมแอม แอมแอมมีรถพยาบาล รถโรงเรียน รถแท็กซี่ ด้วยน้ำ

๕. ใช้คำกริยาช่วยได้ เช่น

ครุฑย์ : นีอะไร ซ้อมาจากไหน?

ตา : ซ้อมาจากสหกรณ์

ครุฑย์ : พี่แอมเคยไปสหกรณ์ไหม?

แอมแอมอยากว่ายน้ำจังเลย

๖. ใช้คำปฏิเสธได้ เช่น ไม่ไป ไม่เอาหมู ไม่กินยา คุณพ่อไม่สีฟัน
แอมแอมสีฟันเอง และใช้คำปฏิเสธ ไม่...หรือก แทนคำห้าม เพราะยังไม่รู้จักคำว่า
อย่า เช่น

อาจื่อไม่เล่นรถแอมหรือก

คุณตาไม่เตะลูกโป่งหรือก

ไม่เอาไม้เคาะหรือก

ไม่เล่นรถเบนซ์หรือก

ใช้คำขยายกริยา หรือกริยารอง ได้ถูก เช่น

ถาม : แอมกินวันใหม่

ตอบ : พี่แอมกินข้าวโพดอยู่

ฉบับปีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

เซอร์ไม่มีก้าน ใครถอดออก
พี่แอมวาทรถวอลโว่... วาดไม่ถูก
คุณพ่อไปเล่นกอล์ฟพร้อม อยู่บ้านเย็นๆ

๗. ใช้คำบุพบทได้ เช่น

ล้อ (รถ) หลุดมาจากไหน
นี่อะไร ชื่อมาจากไหน
พี่นึกว่าคานาพิกาให้พี่แอมด้วย

๘. ใช้คำตามได้ถูก เช่น

ป้าปู่ชกแล้วหรือยัง	พี่แอมจับดอกไม้ได้ไหม
นี่อะไรไม่รู้	ใครซื้อรถสีแดงให้แอม
นี่เป็นอะไรไม่รู้	คุณยายซ่อมรถเป็นหรือเปล่า
พี่แอมเล่นรถสีแดงได้ไหม	อาจื้ออ่านอะไรครับ
คุณแม่ทำอะไรคะ	คุณพ่อไปไหน

๙. ใช้ประโยคที่มีกริยามากกว่าตัวเดียวได้ เช่น

พี่แอม เอานมเทใส่ปากไปเลย
เด็ก (ในรูป) นอนห่มผ้าไม่ให้หนาว
แอมแอมดีสัวไม่ฉี่ใส่ต้นไม้
คุณยายทำถ้ำให้พี่แอมแอมนอน

๑๐. สามารถโยงความหมายคำในพวกเดียวกัน หรือคำที่มีความหมายตรงข้าม เช่น เคยร้องเพลงว่า จับปูดำขยำปูนา ครั้นจะแผลงเองว่า จับปูดำขยำปูขาว

หรือ เรียกดูเขียนว่าดูร้อน (แล้วหัวเราะ)

เล่นเสียงแบบคำผวนได้ เช่น บอกว่า รถขาดัน จะเถียงว่า รถฮอนด้า เดินอยู่ จะแปลได้ว่า ดูเขียน เป็นต้น

ตัวอย่างประโยคที่เด็กพูดในการสนทนาโต้ตอบ ออกคำสั่งหรือพูดกับตนเอง เท่าที่ยกมาข้างต้นนี้ ทำให้เห็นได้ชัดว่า ความรู้ความเข้าใจภาษาแม่ของเด็ก

วัย ๒ ขวบนั้น อยู่ในขั้นใช้ได้ สื่อสารได้ถูกต้อง แม้ว่าจะมีการเลือกใช้คำผิดบ้าง เช่น ใช้ลักษณะนาม คน แทน สุนัข ใช้คำปฏิเสธ ไม่...หรือก แทน คำอย่า ก็ตาม คำผิดเหล่านี้ถ้าผู้ใหญ่แก้ไขต่อไปเด็กจะใช้ภาษาได้ถูกต้อง สิ่งที่น่าสังเกตคือความเข้าใจหลักการลำดับคำตามกฎเกณฑ์ของไวยากรณ์นั้นไม่ใช่สิ่งที่เรียนได้ยากเลย ดูเหมือนว่าเด็กพร้อมที่จะรับกฎเกณฑ์นั้นอยู่แล้ว เมื่อบอกว่า รถสีแดง บ้านสีขาว เด็กจะใช้คำว่า สีรถสีแดง ป่าปูลีเหลือง ดินสอสีเขียว ดอกบัวสีชมพู ดอกทานตะวันสีเหลือง ฯลฯ ได้เอง โดยไม่เป็น "สีแดงสีรถ" "สีเหลืองป่าปูลี" คำที่เด็กคิดขึ้นเองจะมีความหมายหรือหน้าที่อย่างไรไม่อาจทราบได้ แต่การวางตำแหน่งของคำทำให้รู้สึกว่าเป็นคำขยาย เพราะเขาจะเริ่มด้วยข้อความว่า รถสีแดงเลือดหมู เมื่อถามว่า สีแดงอะไร เขาจะตอบว่า สีแดงเลือดหมู เมื่อถามถึงสีอื่นซึ่งไม่มีคำขยาย เขาจะสร้างคำขยายเอง เช่น สีขาวจืดจืด สีดำกุกกิก สีเหลืองซังฉ่วง การเรียนรู้ภาษาของคนเรานั้นอาจจะพอให้ข้อสังเกตได้ว่า **ต้นแบบเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด** ถ้าต้นแบบการใช้ภาษาถูกต้อง ผู้เรียนภาษาก็จะใช้ภาษาที่ถูกต้องนั้นตาม เด็กจะจดจำสิ่งที่เขาได้รู้ในครั้งแรก และการเรียนรู้ในขั้นต่อมาก็ต้องดองย้ำซ้ำความรู้ที่ถูกนั้นให้มั่นคงด้วย ความรู้นั้นจึงจะติดตัวไปนาน มีตัวอย่างที่จะเสริมความคิดนี้คือ เด็กชายศรัณย์ได้รับความรู้ว่าลุงเห่ายาวๆ ที่ผู้หญิงใสในปัจจุบันนี้เรียกชื่อว่า *ลุงน่อง* ผู้เขียนแผลอเรียกว่า *ลุงเห่า* เด็กจะเถียงว่า *ลุงน่อง* ถ้าผู้เขียนแย้งว่าเป็น *ลุงเห่า* เด็กก็คงจะสับสนและไม่แน่ใจ จึงต้องยืนยันว่าเขาเรียกว่า *ลุงน่อง* นั้นถูกแล้ว

บทความนี้เป็นเพียงข้อสังเกตย่อยๆ ในเรื่องการเรียนรู้ภาษาของเด็กโดยใช้กรณีตัวอย่างจากเด็กเพียงคนเดียว แต่ก็ทำให้ได้รับความรู้ว่า ในวัย ๒ ขวบนั้น

- เด็กสามารถเรียนรู้คำได้ถึง ๕๒๒ คำ หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ ๕๐๐ คำ
- เด็กสามารถจดจำคำและรูปแบบของประโยคได้แทบทุกแบบ
- เด็กสามารถสร้างคำของตนเองได้

ฉบับปีที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘

- เด็กจะเรียนวิธีพูดจากผู้ที่อยู่ใกล้ตัว และจากคนที่เขารัก คือ พ่อ แม่ หรือพี่เลี้ยง
- เด็กสามารถเรียนรู้วิธีใช้คำไวยากรณ์ เช่น คำบุพบท คำช่วยกริยา คำลงท้าย ฯลฯ ไปพร้อมๆ กับการเรียนรู้คำหลัก
- เด็กสามารถโต้ตอบและยืนยันความรู้ของเขา

ถ้าสอนเด็กเสียแต่แรกให้พูดได้ถูกต้อง ใช้ภาษาให้ถูกต้อง เด็กก็คงจะใช้ภาษาที่ถูกต้องนั้นตลอดไป และเราคงจะไม่ต้องมาตามรณรงค์เพื่อแก้ไขการใช้ภาษาไทยที่ผิดพลาดบกพร่องดังปัจจุบันนี้

บรรณานุกรม

- Bloomfield, L. (1933) *Language*, London: George Alen & Unwin Ltd.
- Sapir, E. (1921) *Language*, New York: Harcourt, Brace and Company.

ภาคผนวก

รายการคำศัพท์ที่เด็กสามารถเรียนรู้ได้ในช่วง ๒ ปีแรกของชีวิต รวม ๕๒๓ คำ
(คำยืมภาษาอังกฤษในบทนี้เขียนตามเสียงที่ปรากฏใช้ในภาษาไทย และเขียนตาม
หลักอักขรวิธีไทย ไม่เขียนแบบทับศัพท์)

๑. คำเรียกส่วนต่างๆ ของร่างกาย และสิ่งที่ขับออกจากร่างกาย จำนวน ๔๒ คำ
แก้ม ก้น แขน ข้อศอก ขี้เล็บ ขน ขี้มูก ขา คิ้ว คอ จมูก จี๊กะแระ จู๋ จี่ ดา
ตาตุ่ม เท้า นิ้ว นม น่อง น้ำตา น้ำลาย ปาก ผม พุง ฟัน มือ รูกมูก ลิ้น เล็บ
เลือด สะดือ หัว หน้าผาก หู หัวแม่มือ หัวไหล่ หลัง หัวเข่า หน้าแข้ง เหวื่อ
อี
๒. คำเรียกญาติและบุคคลต่างๆ จำนวน ๑๔ คำ
คนชาย (หมูย่าง ไอติม และกับข้าว) คุณตา คุณยาย อาก๊อง อามะ น้อง น้ำ
ปะป๊า ไประณี๋ย พ่อ พี่ แม่ หมอ อา
๓. คำเรียกสิ่งของและเครื่องใช้ภายในบ้าน จำนวน ๔๓ คำ
เก้าอี้ กระจก กระจอน กระจเป้า กรรไกร กุญแจ ชัน คอมพิวเตอร์ ตู้ โต๊ะ ตู้เย็น
เตียง ที่นอน โทรศัพท์ โทรทัศน์ บ้าน ประตู ปลั๊กไฟ แป้ง แปรงสีฟัน ผ้าห่ม
ผ้าเช็ดตัว ผา ฟัน เพดาน พัดลม พุง ไฟฟ้า ฟองน้ำ เมาะ มิด บาสีฟัน ลินชัก
ลูกกุญแจ วิทยู สวิทช์ ส้วม สบู่ หน้าต่าง หมอน หวี แอร์ อ่างน้ำ
๔. คำเรียกของกินและเครื่องใช้ในการกิน จำนวน ๓๑ คำ
กาแฟ ก๋วยเตี๋ยว แก้วน้ำ ขนมปัง ข้าว ข้าวโพด ข้าวเหนียว ไข่ เงาะ จาน
ช็อกโกแลต ช้อน เซอร์รี่ ถ้วย ถั่ว นม น้ำ น้ำแข็ง น้ำเปล่า ปลา ปิซ่า ผัก
มะเขือเทศ มะม่วง มังคุด วน ส้ม หมู แฮปเปิ้ล ไอติม

๕. คำเรียกของเล่น จำนวน ๑๔ คำ
เครื่องบิน รถ รถกระบะ รถแข่ง รถจักรยาน รถดับเพลิง รถบรรทุก
รถบีเอ็มดับบลิว รถเบนซ์ รถผสมปูนซีเมนต์ รถพยาบาล รถเฟอร์รารี
รถไฟล์กเต่า รถมอเตอร์ไซด์ รถโรงเรียน รถโลดตัส รถสปอร์ต เฮลิคอปเตอร์
๖. คำเรียกรถ (ของจริง) และศัพท์ที่เกี่ยวกับรถ จำนวน ๒๕ คำ
กระโปรงรถ เกียร์ แตร ป้ายทะเบียน พวงมาลัย รถกระบะ รถขนขยะ
รถจักรยาน รถดับเพลิง รถโตโยต้าโคโรน่า รถแท็กซี่ รถบีเอ็มดับบลิว
รถเบนซ์ รถประจำทาง รถผสมปูนซีเมนต์ รถพยาบาล รถไฟล์กเต่า รถไฟ
รถมอเตอร์ไซด์ รถมิตซูบิชิ รถเมอร์ รถเรโนลด์ รถวอลโว่ รถฮอนด้าซีฮวก
- หมายเหตุ** เด็กชายศรัณย์ชอบรถมากกว่าของเล่นชนิดอื่นและสนใจที่จะถามว่า
นี่รถอะไร เมื่อได้รับคำตอบก็จะจดจำไว้ได้ และสามารถออกชื่อได้เมื่อพบรถ
คันอื่นด้วยวิธีการจำตราสัญลักษณ์
๗. คำเรียกเครื่องแต่งกาย จำนวน ๑๐ คำ
กางเกง ถุงเท้า ถุงมือ นาฬิกา แห็มพัล รองเท้า สายสร้อย เสื้อ หมวก แหวน
๘. ชื่อต้นไม้ดอกไม้ จำนวน ๑๗ คำ
กลีบ เกสร คุณนายตื่นสาย ดอกกุหลาบ ดอกเข็ม ดอกชบา ดอกตูม
ดอกทานตะวัน ดอกบัว ดอกบาน ดอกบานชื่น ดอกบานเย็น ดอกพุระหง
ดอกแยม ต้นสน ใบ หนาม
๙. ชื่อสัตว์ จำนวน ๑๔ คำ
กิ้งกือ ใ้ จิ้งจก ช้าง ตะเข้ (จระเข้) ตู๊กแก นก ปลา มีเสื่อ แมว มด แมงวัน
บีราฟ ยุง ไล่เตียน หนอน หมา ฮิปโป

วารสารภาษาและวรรณคดีไทย

๑๐. ชื่อสถานที่และศัพท์ทางภูมิศาสตร์ จำนวน ๒๖ คำ
ถนน น้ำท่วม ฝน พระจันทร์ พระจันทร์เสี้ยว พระอาทิตย์ ฟ้า ไฟเขียว ไฟแดง
ภูเขา เมฆ โรงเรียน โรงพยาบาล ลม สะพานลอย หลุม ซอยทองหล่อ ดาว
นครศรีธรรมราช น้ำตก น้ำพุ บริษัทปูนซีเมนต์ไทย บริษัทป้องกัน (ตั้งชื่อเอง)
บางซื่อ บ้าน ป.ชนานิเวศน์ ภูเก็ต
๑๑. คำนามอื่นๆ จำนวน ๓๑ คำ
กระดาษ กระปุก กระเป่า กล้อง กุญแจ ข้างใน ข้างบน ข้างล่าง ข้างหน้า เข็ม
เครื่องบิน ชီး ดิน ดินสอ ตัว ตู้ปลา ถ้ำ ถั่ว นามสกุล นาฬิกา ปากกา แผล
พลัสติก รูป วิทยุ ลูกศร วงกลม แว่นตา สตางค์ สามเหลี่ยม เส้น หนังสือ
หัวใจ
๑๒. การกีฬา จำนวน ๗ คำ
กระโดด ชิงช้า ไม้กอล์ฟ ไม้หมอน วายน้ำ วิ่ง โหน
๑๓. สี จำนวน ๑๑ คำ (มีคำว่า สี นำหน้าเสมอ)
ขาว เขียว เงิน ชมพู แดง ดำ เทา น้ำเงิน ม่วง เลือดหมู เหลือง
๑๔. จำนวนนับ ๑๒ คำ
๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๒๐ ๕๐
๑๕. คำสรรพนาม จำนวน ๒ คำ
เค้า (เขา) นี้
๑๖. ลักษณะนาม จำนวน ๑๐ คำ
ก้อน ขวด คน คำ ตัว ทุ้ม ใบ เม็ด โมง อัน

๑๗. คำกริยาและคำกริยาคุณศัพท์ จำนวน ๑๒๐ คำ

กต กลม กลัว กลิ่น กัด กิน เก็บ เกา แกะ ขอ ขับรถ ขาย ขึ้น เข้า แข็ง คั้น
คิดถึง เคลื่อน เคาะ เคี้ยว แคะ (หู) จอด จาม เจ็บ ฉี่ ฉีดยา ชอบ เช็ด ปิด ใช้
(ข้อนิ้ว) หลอดดูด ฯลฯ) ชัก ชื้อ ตั๊บไฟ ดู ดูต เดิน ได้ ตก ตัก ตัดผม ตีลังกา โด
ถอด ถ่ายรูป ทายา ทิ้ง เท นอน นั่ง น้ม นุ่ม เบี้ยว โบกมือ ปีน ปืน เป็น เปิด
เปิดไฟ ไป พอ พัง พับ มา มาก มี มีด มุม บกมือ ยาว ยิ้ม ยืน เย็น ร้องให้ ร้อน
รัก เร็ว ลง ล้ม ลือกกฤษณา เล็ก เล่น เลี้ยว (ขวา-ซ้าย) วาง วาด (รูป) วัง สระผม
สวย สว่าง สั้งขี้มูก หลุด สั้น สูง เสรี เสียว ใส หนาว หมา หมุน หล่น หล่อ
หวิมม หอม หัวเราะ หาเจอ หิว หุบ ปาก เหม็น เหมือน เหลือ แผลม ใหญ่ ไหว
(สวัสดิ์ ขอโทษ) อร่อย ออก น้ำอาบ อ้าปาก อิม อี เอา ไอ

๑๘. คำกริยาช่วย จำนวน ๔ คำ

เคย จะ ได้ อยาก

๑๙. คำขยายกริยา และคำตามหลังกริยา จำนวน ๑๗ คำ

ก่อน จึงเลย ซิ ด้วย ด้วยนา ได้ ถึง ถูก นี้ เหมือนกัน ไม่...หรือก เลบ แล้ว ใหม่
ไหว อยู่ อีก

๒๐. คำบุพบท จำนวน ๖ คำ

ของ จาก ได้ ใน บน ให้

๒๑. คำถาม จำนวน ๖ คำ

ใคร ที่ไหน ไหม ไหน อะไร อะไรไม่รู้

๒๒. คำเลียนเสียง คำอุทาน และคำคิดเอง จำนวน ๒๒ คำ

ป๊อปๆ วิว่ว่ว (เสียงรถตำรวจ รถพยาบาล) จ๊ะเอ๋ อู้อู อื้อๆ ไชโย บ้ายบาย
อู๊ว ว้าย ไอไฮ กรีด (คำอุทาน) ... น้า (นะ) ป่าปู้ ก๊อแก๊ง บั้งป่อง เทยเต
โหวโหว โวเหว ช้วงฉ่วง ชิ่งฉิ่ง จิวจิว กุกกึก